

**Wypowiedź przewodniczącego
Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Leśnego,
prof. Fr. Krzysika, na uroczystym posiedzeniu
Wydziału II Nauk Biologicznych PAN z okazji 50-lecia
pracy naukowej prof. Władysława Szafera**

Выступление председателя Главного Управления
Пельского Лосного Общества проф. Францишка Кшысыка
на торжественном заседании II Отдела Биологических Наук ПАН
по случаю 50-летия научной работы проф. Владыслава Шафера

Address by Prof. Fr. Krzysik, Chairmen of the Executive Committee
of the Polish Forestry Society, to Celebrate the 50-Years of Scientific
Activity of Prof. Władysław Szafer, at the Special Session of the Biolo-
gical Section II of the Polish Academy of Sciences

F akt, że w imieniu Polskiego Towarzystwa Leśnego mam zabrać głos, w ramach uroczystości związanej z 50-leciem pracy naukowej prof. Władysława Szafera, jest dla mnie zaszczytem i dużą radością. Wynika stąd jednak niełatwy obowiązek ujęcia w kilku zdaniach działalności człowieka o wielkich osiągnięciach oraz zobrazowania nastrojów i uczuć, które wiążą wielotysięczny zespół pracowników leśnictwa z osobą prof. Szafera.

Punkt wyjściowy działalności naukowej prof. Szafera stanowiły studia botaniczne, rozszerzone dodatkowymi studiami w uczelniach leśnych w Wiedniu, Monachium i Tharandcie. Nić głębokiego zainteresowania lasem i jego sprawami przewija się odtąd przez wszystkie lata późniejszej pracy i twórczych poczynań.

W 1909 roku pojawia się na kartach „Wszechświata” pierwsza publikacja dzisiejszego Jubilata. Niemal równocześnie, 9 sierpnia 1909 r., w ramach 25 Zjazdu Galicyjskiego Towarzystwa Leśnego w Stryju — członek Towarzystwa Władysław Szafer, Słuchacz Akademii Ziemiańskiej w Wiedniu, motywuje i przedstawia do uchwalenia wnioski o:

- 1) dokładną inwentaryzację ochrony godnych drzew i partii leśnych w Galicji,
- 2) zestawienie, w oparciu o prace Herbicha i Strzeleckiego, karty przyrodzonego rozmieszczenia naszych drzew i krzewów leśnych,
- 3) zorganizowanie lokalnych muzeów przyrodniczych, a w nich działów poświęconych chorobom drzew leśnych.

Poza tymi, jednomyślnie uchwalonymi wnioskami, Władysław Szafer zwraca uwagę na niewłaściwość stosowania w uprawach leśnych nasion bez odpowiedniego wyboru osobników nasiennych.

W kilka lat później, na Zjeździe Towarzystwa w 1913 roku, dzisiejszy Jubilat wyraża obawę „że niedługo nie będziemy mogli czytać w tej otwartej księdze przyrody tego, co w niej długie wieki swobodnego rozwoju wpisały“ i żąda ustaw chroniących zabytki przyrody leśnej.

Od tego czasu minęło 50 lat. Dwa pierwsze postulaty zostały spełnione; zrealizował je sam Szafer. Drugie dwa czekają jeszcze na realizację.

Jesteśmy dumni, że postulaty, które w znacznej mierze stały się treścią życia prof. Szafera i z nikłych początków zmieniły się w potężny nurt społeczny — postawione zostały także w zespole naszego Towarzystwa. Ich bilans obejmuje obecnie 11 parków narodowych o powierzchni 125 000 ha oraz 350 zatwierdzonych i 700 realizowanych rezerwatów.

Po ukończeniu w 1912 roku studiów zagranicznych, asystent prof. Raciborskiego, dr Władysław Szafer obejmuje stanowisko profesora botaniki leśnej Wyższej Szkoły Lasowej we Lwowie.

Pierwsza wojna światowa zamknęła kartę bezpośredniej pracy w leśnictwie. Prof. Szafer powołany do armii wraca z niej w 1917 r., by po śmierci prof. Raciborskiego objąć Katedrę Systematyki i Geografii Roślin w Uniwersytecie Jagiellońskim i zacząć budować dzieło swojego życia.

Zmieniły się warunki pracy, lecz nie zerwała się więź ze sprawami lasu i Towarzystwa Leśnego. Część bogatej, liczącej 400 pozycji działalności publikacyjnej znalazła się na kartach „Sylwana“, na których nazwisko prof. Szafera powtarza się wielokrotnie w rocznikach z lat 1910—1925. Tutaj, w pracach na temat wschodniej granicy buka, rezerwatu w Pieniakach, cisów w Kniaźdworze, czy limby u źródeł Łomnicy, zaznaczone zostały dwa realizowane później kierunki: geograficzno-roślinny i ochrony przyrody. Tutaj w 1920 r. pojawił się „Plan utworzenia rezerwatu leśnego w Puszczy Białowieskiej“, który w kilka lat później zamienił się w rzeczywistość.

Prof. Szafer pozostaje bez przerwy w kontakcie z Polskim Towarzystwem Leśnym. W 1932 roku, na Zjeździe związanym z 50-leciem Towarzystwa wygłasza referat „Lasy polskie i ich znaczenie dla kultury narodu“. W 1934 r. Zjazd Delegatów przyznaje Mu godność członka honorowego. W 1946 r. prof. Szafer wchodzi w skład Komitetu Organizacyjnego Polskiego Naukowego Towarzystwa Leśnego i staje się jego członkiem założycielem, a w 1948 r. jego członkiem honorowym.

Mimo wielu zajęć prof. Szafer znajduje czas na współpracę z uczelniami leśnymi. On pozyskał dla nauki leśnej profesorów Jedlińskiego i Schwarza. W pierwszych latach okresu międzywojennego, dojeżdżając z Krakowa, wykłada botanikę leśną na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. W latach 1946—1952 wykłada ochronę przyrody i wchodzi w skład Rady Wydziału Leśnego UJ. Pierwszy doktorat w kierowanym przez prof. Szafera Zakładzie Ochrony Przyrody PAN zdobywa leśnik.

Wielokierunkowa działalność prof. Szafera styka się i wiąże na wielu odcinkach, zwłaszcza w dziedzinie geografii roślin, fitosocjologii

i ochrony przyrody z zagadnieniami lasu i leśnictwa. Jego postać otoczona wielkim dostojenstwem pracy staje się ogólnie znana wśród leśników, którzy wiedzą, że prof. S z a f e r, z wykształcenia botanik, jest człowiekiem, który las ukochał, las dobrze rozumie i wiele dla lasu zdołał. W ciągu długich 50 lat działalność Jego znaczyła niezatarte ślady na kartach publikacji i bezpośrednio w terenie. Prof. S z a f e r zasłużył się dobrze sprawom polskiego lasu i leśnictwa. Za to ma naszą wdzięczność i uznanie, za to otacza go nasza miłość i szacunek, za to kierujemy pod Jego adresem życzenia długiej, równie jak dotychczas prężnej i pełnej osiągnięć pracy dla dobra naszego Kraju.

Fr. Krzysik